קוד מוסד: 2410

פיתוח מקצועי
בית הספר ללימודי תעודה, המרכז האקדמי לוינסקי-וינגייט

<u>התכנית להנחיית קבוצות ב"תקשורת מקדמת", תשפ"ו 25-26</u>

<u>תחילת לימודים: 22.10.25; סיום לימודים: 29.7.26</u>

מבוא

לימודי תעודה להנחיית קבוצות עם הסמכה ל"תקשורת מקדמת" הינו מסלול של 400 שעות לימוד להנחיה ולהפקת סרטים ככלי למודעות, העצמה וללמידה משמעותית עם קבוצות ויחידים.
התכנית הינה חלק מהמרכז ללימודי תעודה ופיתוח מקצועי במרכז האקדמי לוינסקי-וינגייט. התכנית נבחנה במחקר שקיימה ד"ר ענת שביט מילר מהרשות למחקר והערכה של מכללת סמינר הקיבוצים, שהוכיח: **"תרומת התכנית להעשרת והעמקת מגעיהם של המשתתפים עם האחר, תוארה גם בהקשר המקצועי, כאנשי מקצוע בכלל, ואנשי חינוך בפרט, בעיקר בראייתם את עצמם כדמויות שמסוגלות, עתה, בזכות התכנית, לראות ולשמוע את האחר תוך הענקת מקום אותנטי יותר להווייתו ולצרכיו. ראייה זו ניזונה ממידה רבה יותר של פתיחות, הכלה וסובלנות, ותרמה לקבלת אחריות אישית להעצמתם. כך, עצם המודעות ל 'תדרים' או 'לצבעים' בתפיסת האחר שקודם נעלמו מהספקטרום לדידם, תרמה לחיזוק הרגישות כלפי האחרים בחייהם המקצועיים, וטיפחה את כישוריהם כאנשי חינוך ראויים ו 'נכונים' יותר."**

שנה א' - הלימודים מתקיימים כל יום רביעי, בין 9:00בבוקר ל-18:00 אחה"צ במשך 9 חודשים רצופים.
שנה ב' - מקיימים התנסות מעשית של 60 שעות (2ש"ש) ומקבלים סופרוויז'ון אישי לאחר כל מפגש עם קבוצה ואחת לחודש סופרוויז'ון קבוצתי.

מטרות הלימודים

המנחה ל"תקשורת מקדמת" לומד גישה תהליכית להנחיית קבוצה באמצעות יצירת סרטים למטרת צמיחה אישית. הלימודים מקנים לסטודנטים מיומנויות מקצועיות ליצירת תהליך של הפקת סרטים לספר את ה"אני" דרך עלילה ודמויות פרי יצירת המונחים העתידיים.
רוכשים כלים ומתנסים כיצד להשתמש בסרטים שיוצרים כ"טקסטים", וכיצד מפתחים ומקיימים דיאלוג עליהם, במטרה לעורר מחשבה על חלופות ולצלמן. ההתנסות בצילום החלופות והדיון המתמשך בהן, מגלים את יכולות הבחירה וההזדמנויות להתפתחות, כי "הכל נעלם עם הזמן, פרט לחלופות.".
מתנסים בחוויה כיצד "סט הצילומים" הופך למרחב ייחודי בו מתרחש מפגש למידה בונה אמון בין חברי הקבוצה ובינם לבין המנחה .השילוב בין יצירה אודיו ויזואלית לבין ההמללה בעת הדיון עליה בצורת שיח היא היוצרת את השילוב של קוגניציה ורגש. הסטודנטים בלימודי ההנחייה רוכשים מיומנויות חדשות להתבוננות, הקשבה ושיח אותנטי, תוך למידה של צרכי המשתתפים כקבוצה וכיחידים.

.

מה לומדים?

הלימודים מורכבים מסדנאות למידה חווייתיות המלוות בתיאורי מקרה מהשטח במגוון קורסים: "תקשורת מקדמת", הנחיית קבוצות, המנחה כמנהל הכיתה, אוריינות המדיה, הקשבה מסייעת, משחק, עבודה עם נוער בסיכון, צילום, תסריט בימוי ועריכה.
הלומדים נדרשים גם ליצור סרט אישי בליווי הנחיה פרטנית של יוצר דוקומנטריסט.

בוגרים המסיימים את מסלול הלימודים בהצלחה, מקבלים תעודת "מנחה קבוצות בתקשורת מקדמת" של המרכז האקדמי לוינסקי-וינגייט המוכרת במוסדות החינוך והטיפול ברחבי הארץ. התכנית מתאימה ועובדת בשטח עם מגוון אוכלוסיות – צעירים, מבוגרים, "נורמטיביים", אנשים עם מוגבלויות, נוער בסיכון, מחוננים, צוותי חינוך וכל קבוצה אחרת. עם יציאתם של הבוגרים לעבודה בשטח, צוות המסלול מלווה כל מנחה על פי צרכיו כדי להבטיח את יישום התכנית בצורה המיטבית.

עלות מסלול לימודי ההכשרה לכל סטודנט ב-תשפ"ו: 13,500 ₪ לשנה ראשונה ו-4,500 ₪ לשנה שנייה.
דמי הרשמה: 250 ש"ח

.

סילבוס מסלול הלימודים תשפ"ו 26-2025, סה"כ 400 שעות

*טל"ח, יתכנו שינויים.

שם הקורס	היקף (ש"ש)	תאריך התחלה	תאריך סיום	סה"כ מפגשים	משעה	עד שעה
הנחיית קבוצות ו"תקשורת מקדמת"	160	22.10.25	29.7.26	40	9:00	12:00
הסרט האישי-סדנת הפקה בקולנוע	92	22.10.25	3.7.26	23	12:30	16:00
אוריינות המדיה-חינוך לצפייה ביקורתית של טקסטים מתקשורת המונים/	22	20.3.26	5.6.26	11	16:30	18:00
העמדה פנימית של המנחה בעבודה עם ילדים ונוער בסיכון	64	7.11.25	3.4.26	34	12:30	14:00
סדנת כתיבה	38	23.1.26	10.4.26	13	16:30	18:00
סדנת משחק	24	9.1.26	20.2.26	6	14:30	16:00
סה"כ	**400**	**31.10.24**	**31.7.25**	**40**	**9:00**	**18:00**

הנחיית קבוצות

הלומדים מתנסים בצורה מעמיקה במיגוון רחב של חוויות, כולל דיונים קבוצתיים, אירועים בקבוצה ועיבודם. במסגרת הלימודים יכול כל משתתף להתבטא, לקלוט וליישם חומר תיאורטי ולהבין, מתוך התנסויותיו- שלו והתנסויותיהם של אחרים, כיצד נבנית דינמיקה קבוצתית משמעותית . כל משתתף מתנסה בהנחיית הקבוצה ומשתמשים בקבוצה כ"מעבדה" ללמידה של ניסוי ותהייה.
בנוסף, נעמיק בתפקיד המנחה - מה הם הכלים (מיומנויות הנחיה) שמפעיל מנחה הקבוצה על מנת לאפשר ולקדם תהליכים בה?

נושאי הלימוד :

שלבי התפתחות קבוצה; תופעות אופייניות בעבודה קבוצתית ; תפקידים בקבוצה; מנגנוני הגנה ; תיאוריית התפתחות קבוצה על פי יחסי אובייקט ; טיפול בהתנגדויות ועוד
תפקידי המנחה; אישיות המנחה והשפעתו על הקבוצה ; התמודדות עם קונפליקטים ; סגנונות הנחיה; תהליכי סיום ופרידה ועוד.

"תקשורת מקדמת"

כיצד עשייה קולנועית עם קבוצות ויחידים מעודדת תהליכים למודעות והעצמה – חברתית, רגשית וקוגניטיבית?
הלימודים בקורס מקנים ללומדים מיומנויות מקצועיות ליצירת תהליך של הפקת סרטים לסיפור את ה"אני" –דרך עלילה ודמויות פרי יצירת המונחים העתידיים .

רוכשים כלים ומתנסים כיצד להשתמש בסרטים כ"טקסטים", וכיצד מפתחים ומקיימים דיאלוג עליהם, במטרה לעורר מחשבה על חלופות ולצלמן. לומדים ומתנסים בכוחו של השילוב בין יצירה אודיו ויזואלית לבין ההמללה בעת הדיון עליה כאמצעי המיצר את השילוב של קוגניציה ורגש.
כל המפגשים חווייתיים ומעשיים, ומלווים בתוצרים מהעבודה בשטח, שמתוכם נגזור תיאוריות. אנו משתמשים באמצעי "תקשורת מקדמת" ללמידה ומקיימים סימולציות (הדמיית מצבים מהשטח).

נושאי הלימוד:

תהליכים קבוצתיים בהפקת סרט והתנסות מעשית בכך ; ניתוח סרטי תלמידים וסרטי קולנוע ע"פ "תקשורת מקדמת"; תהליכים קוגנטיביים ורגשיים בהפקת סרט ; הסרט כאינדיקטור לחשיבה רציונלית, ערכים ומוסר; הפקת סרטים כתהליך להפרדה בין דמיון ומציאות ; עריכה מקדמת ועוד.
במהלך הלימודים בקורס, יוצרים אינטגרציה בין כל תכני הקורסים במסלול לכדי הכלי – "תקשורת מקדמת" ולומדים כיצד בונים מערך מפגש ומתנסים במערכי התוכנית עצמה.
**בקורס ישנה עבודת גמר שיש להגיש

הסרט האישי – סדנת הפקה בקולנוע אישי לקורס תקשורת מקדמת

מטרות הקורס:

1 . לימוד יסודות שפת הקולנוע ויישומה בעזרת צילום, בימוי ועריכה.

2. התנסות מעשית בבימוי , צילום ועריכה של תסריטים וטקסטים מחומרי המציאות
3 . הפקת סרט אישי למטרת פרזנטציה וחשיפה ראשונית בפני קבוצת הנחיה.

נושאי הלימוד:

הכרת המצלמה ותפעולה
מושגי יסוד בשפת הקולנוע
מבוא לצילום דוקומנטרי
מבוא לבימוי דוקומנטרי
דרכים רבות להתבונן במציאות
יצירת דיאלוג תוך כדי יצירת סרט
תהליכי התבוננות והעצמה בעזרת קולנוע
סיטואציה דקומנטרית – (תיאוריית הצייד)
תרגיל התבוננות במקום
תרגיל פעולה ודמות
הכרת מחשב עריכה
הכנת חומר הגלם לעריכה : צפייה, לוגינג, מבנה
אבני היסוד בעריכה: סינק, ויזואלס, גרפיקה וכותרות, קרינות, vo , מוסיקה ואפקטים.
תסריט עריכה

ההוראה מתבססת על תרגילים מעשיים של הסטודנטים, בעיקר בצילום ועריכה.
במהלך התרגילים ניתנת הדרכה צמודה ומתבצעים ניתוחים מקצועיים לתוצרים ולדרכי העבודה.

<u>העמדה הפנימית של המנחה בעבודה עם ילדים ונוער במצבי סיכון</u>

הקורס יפתח את יכולת הסטודנטים לגלות אפשרויות חדשות בתוכם ומעבר, תוך למידה ואינטגרציה של תיאוריות מתחום הטיפול ועבודה מהשטח. הכרת העמדה הפנימית והשפעתה על עבודת המנחה בתקשורת מקדמת.

מטרת הקורס :

הקניית מרחב, ידע ויכולת למטפלים הבאים במגע עם ילדים ונוער בסיכון._והבנת העקרונות המרכיבים את העמדה הפנימית,על מנת לפתח עמדה פנימית של המנחה בעבודתו עם נוער בסיכון.
תהליך הלמידה כולל הרצאות קריאת חומרים תיאורטיים הצגות וניתוח מקרים מהשטח , כול זאת תוך כדי התמודדות דינמית של הסטודנטים עם תהליכים פנימיים אישיים וקבוצתיים.

נושאי הלימוד:

- "קבלת פנים" - מושג אותו פיתח אריה גרין בחיבור עם תפיסתו של ווינקוט לגבי קשר אם תינוק.
- חשיבות אי הידיעה - למידת תפיסותו של קארל רוג'רס - הבנת משמעות תהליכי למידה והשפעתם על עמדת המנחה במפגש עם נערים/ות במצוקה.

- התקשרות - הבנת תיאורית ההתקשרות (בולבי) כתיאוריה של התפתחות האישיות ומשמעותה בתהליך הקשר של המנחה עם הנע/ה הקבוצה.
- צרכים - הבנת משמעות המושג צרכים והשקעה של המנחה בחיפוש הצרכים של הנער/ה והקבוצה.
- מכוונות הורית בסיסית ראשונית - מבוסס על התיאוריה של ויניקוט וקוהוט , ומשמעותה על העמדה בה המנחה צריך להיות בכול מפגש עם הקבוצה.
- "האדם הוא הגבול" - התעמקות בשאלת הגבולות בגיל ההתבגרות ופיתוח המושג האדם הוא הגבול אמפטיה.
- אמפטיה - הבנת המושג אמפטיה כחלק מעקרונות העמדה הפנימית על פי קוהוט וזהבה אוסטרוויל.
- גישות התערבות - מתן כלים לזיהוי דרכי התערבות בעבודה עם נוער במצוקה.

שם הקורס: "**<u>תן למילים לעשות בך" - מושגים בביבליותרפיה והתנסות בתהליכים רגשיים באמצעות קריאה וכתיבה</u>**

הקורס יכיר למשתתפים מושגים תיאורטיים מעולם הטיפול בביבליותרפיה, תוך שימוש בטקסטים מסוגים שונים והתנסות בתהליכי קריאה וכתיבה.
בכל מפגש יצאו המשתתפים למסע משותף, אל עצמם, אל מחוזות ילדותם והתבגרותם, תוך נגיעה בתכנים אישיים בעזרת כלים ביבליותרפויטיים, כפתח להבנת עולמות רגשיים.
נחווה יחד את עוצמת המילים אשר עושות בנו ובנפשנו.
תהליך הלמידה יכלול חשיפה ושימוש בטקסטים מגוונים וכן כתיבה עצמאית, תוך התייחסות לתהליכים אישיים וקבוצתיים.

<u>אוריינות המדיה - חינוך לצפייה ביקורתית של טקסטים מתקשורת המונים/</u>

מטרות הקורס:

:חשיפת המניעים להשפעתה של המדיה בעיצוב ערכים והתנהגויות כדי להקנות כלים לשליטה ובקרה.

הסטודנטים יתנסו בהנחיית מפגשים בתחום לקרא עבודתם כמנחי קבוצות בשטח.

נושאי הלימוד:

1. הכרות עם המאפיינים של המדיה, כמו טלויזיה, פרסום חוצות ואינטרנט, המעניקים לה כוחות-על בעיצוב פני החברה:

- עוצמתו של <u>הטקסט החזותי</u> לעומת הטקסט המילולי.
- <u>העדכניות</u> של המסרים והטקסטים לעומת השמרנות של החברה הבלתי אמצעית בסביבות חייהם של התלמידים.
- <u>הגירוי של המכנה המשותף הרחב</u> ולכן הנמוך ביותר.
- <u>העמדה הפסיכולוגית של ההבטחה לספק צרכים קיומיים</u> המאפשרת לקבוצות מוחלשות להפנים ללא בקרה את המוצג בפניהם ולנסות לחקות את מה שנתפס בעיניהם כאידיאל.

2. אימון בכלי "הפירמידה" המקנה למנחה מיומנות שיח עם התלמידים, "הדיאלוג המעצים", להוביל אותם מהמפגש הספונטני עם המדיה וערכיה אל התובנות וחיפוש חלופות במציאות חייהם.

סדנת משחק

תיאור כללי של הקורס
קורס לימוד משחק תוך התנסות מעשית, צפייה וניתוח.

מטרות הקורס:
מטרות הקורס הן לחשוף את הסטודנטים לעולמו של השחקן, להעשיר את ארגז הכלים שלהם כמנחים בתרגילי משחק רבים ומגוונים, ולשכלל את יכולת הבעת הרגשות והעברת המצב הרגשי בכלי אלו.

נושאי הלימוד:

- היכרות עם מושגי יסוד במשחק. (מצב דרמטי. רצון. מעצור. פעולה וכו')
- היכרות עם תרגילים משחקיים שונים (תרגילי חימום, תרגילי היכרות, אימפרוביזציה ועוד)
- עבודת השחקן - שימוש בחומרים אישיים ויצירת חיבור לדמות.
- המצלמה כפוליגרף: ייחודו של המשחק המצולם, וכיצד מייצרים אמינות וטבעיות אל מול המצלמה -כוחו של קלוז אפ/ פאוזה/ תגובה/ אינטימיות/ הקשבה/ וויום וכו.
- ניתוח טקסט ובחירת פעולות משחקיות.

אופן הלימוד: הלימוד יעשה על ידי תרגילים משחקיים, התנסות מעשית בהם, צפייה, ומתן משוב האחד לשני.
בהמשך ידרשו הסטודנטים להתנסות בהנחיית תרגילים אלה לקבוצה. כל סטודנט יתרגל הנחיית תרגיל אחד מאלה שנלמדו על פי בחירתו.

ביבליוגרפיה ללימודי הנחיית קבוצות ב"תקשורת מקדמת"

- The Language of Winnicott: A Dictionary of Winnicott's Use of Words ; "שפתו של ויניקוט" תולעת ספרים, 2019

- רן ישפה, "האם נכון להשעות תלמיד/ה ?", הגיע זמן חינוך, 20-06-2019
- רן ישפה, מה עושים עם תלמיד "ללא גבולות"?, מגזין אינטרנטי הגיע זמן חינוך, מרץ 2019 7
- בועז כהן, "תלמידים מחפשים משמעות", תיאור מקרה "תקשורת מקדמת", פרדס, 2018
- רן ישפה, "המורה - הרסת לי את היחסים עם אבא שלי!", הגיע זמן חינוך, אוגוסט, 2018
- הרתאן ושביט-מילר (2016). "מסיפור חיים לסיפור וידאו": תכנית חינוכית-חברתית של מודל 'תקשורת מקדמת' לטיפוח מסוגלות עצמית באמצעות מצלמת הווידיאו. מניתוק לשילוב, 19, 285-298
- "החיים הם סרט", הד החינוך, אוגוסט 2010
- התנערות ; עורכת: צביה ולדן ; כרמל ירושלים הוצאת ספרים | 02-2016
- דונאלד ו' ויניקוט, "עצמי אמיתי, עצמי כוזב" ; עם עובד, תשס"ט.
- אליס מילר, "הדרמה של הילד המחונן" ; דביר הוצאה לאור, 1992
- ד.ו. ויניקוט, "משחק ומציאות" ; עם עובד, 2007
- רות הרתאן, "סביבות מדברות: החינוך בעידן המדיה" ; הוצאת מכון מופ"ת, 2003

- רות הרתאן, "בקשר לתקשורת... : מפגשים לימודיים עם תקשורת המונים- מדריך למורה" ; הוצאת משרד החינוך והתרבות
- ניסים סמדז'ה, איילת כוכבי סמסליק, חיים מויאל , "מסע החסות אל הנוער" ; הצאת עמותת ענ"ב, 2007
- ד. ו. ויניקוט, חסך ועבריינות , תל אביב : תולעת ספרים.2014
- רוזנווסר, נ. ונתן, ל. "הנחיית קבוצות"; המרכז לחינוך קהילתי ע"ש ציפורי, ירושלים, 1997
- ירון זיו, יעל ברהב, "מסע קבוצתי" ; ד"ר ירון זיו וד"ר יעל ברהב, 2011
- אלפרד אדלר – "משמעות חיינו" ; כנרת, זמורה-ביתן, דביר – מוציאים לאור, 2008
- משה צימרמן, "חור במצלמה – עיונים בקולנוע הישראלי" ; הוצאת רסלינג, 2003
- משה צימרמן, "הסרטים הסמויים מן העין", הוצאת רסלינג, 2007
- נמרוד אלוני, "דיאלוגים מעצימים בחינוך", הקיסוץ המאוחד, 2008
- ברונו בטלהיים, "הורה מתקבל על הדעת" ; עם עובד, 2004
- ארווין ד. יאלום, "תליין האהבה", כנרת בית הוצאה לאור, 1991
- ניל פוסטמן, "אובדן הילדות", ספרית פועלים, 1986
- יורם הרפז, "חינוך לחשיבה ביקורתית", מכון ברנקו וייס, 1996
- אבישר, ג. 2013. שילובים: מהלכה למעשה. הוצאת אחוה. חיפה.
- רובין, ע. 2012. *כישורי חיים .מתווה התאמות. לאוכלוסיות השונות. עם צרכים מיוחדים .במסגרות החינוך הרגיל והחינוך המיוחד*. משרד החינוך, המנהל הפדגוגי, השירות הפסיכולוגי ייעוצי.
- אלוני, נ' (2008). *דיאלוגים מעצימים בחינוך ההומניסטי*. תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
- הראל-פיש, י' (2014). "חוסן נעורים": הטמעת אסטרטגיה יעילה למניעת התנהגויות סיכון ולקידום רווחתם של ילדים ובני נוער. בתוך ר' צימר, ח' בוני-נח (עורכות), *מניעת השימוש בסמים ובאלכוהול*. ירושלים: הוצאת מוסד ביאליק.
- זיו,י', בהרב, י' (2001). *מסע קבוצתי – המדריך למנחה קבוצות*. תל-אביב: גל.
- פוירשטיין, ר' (1998). *האדם כישות משתנה - על תורת הלמידה המתווכת*. הוצאת משרד הביטחון.
- שגיא, ש' (2011). מניעת שימוש בחומרים פסיכואקטיביים בקרב ילדים ונוער: לאן מכוונת אותנו הגישה הסלוטוגנית? *כתב עת ישראלי לחינוך וקידום הבריאות, 4*.
- Antonovsky, A. "Health, Stress and Coping" San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1979
- *Bandura, A.* (*1997*). *Self-efficacy*: *The exercise of control*. New York: Freeman.
- Rogers, Carl R. *Freedom to Learn*. Columbus, Ohio: Charles E. Merrill, 1969
- ביון, ו' (1992). *התנסויות בקבוצות*. תל אביב: דביר.
- וויטקר, ד.ס. (1997). מאפייני הקבוצה כמדיום לעזרה. בתוך: רוזנוסר, נ. ונתן, ל. (עורכים). *הנחיית קבוצות – מקראה* (עמ 31-47). ירושלים: המרכז לחינוך קהילתי ציפורי.
- ויינברג, ח. ושניידר, ס. (2007). הקבוצה הגדולה: מבנה, מטרות, תהליכים אופייניים ודינמי . *מקבץ: כתב העת הישראלי להנחיה ולטיפול קבוצתי*, 12(1), 39-52.

- יאלום, א ולשץ, מ. (2006). הגורמים הטיפוליים- (עמ' 21-38). *טיפול קבוצתי: תיאוריה ומעשה*. ירושלים: כנרת.
- קסן, ל. (1994). סיווג ותכנון עבודה בקבוצות במסגרת התערבות ישירה בעבודה סוציאלית. *חברה ורווחה*, ט"ו (1), 43 – 62.
- רוטאן, ג.ס. וסטון, ו.נ. (2004). גורמים תרפויטיים בפסיכותרפיה קבוצתית. בתוך: *פסיכותרפיה קבוצתית פסיכודינמית* (עמ' 85-69). קרית ביאליק: אח. .
- וויטקר, ד. (1985). החלטות ומשימות הכרחיות כאשר מתכננים קבוצה ומנחים אותה. בתוך: רוזנוסר, נ. ונתן, ל. (עורכים). *הנחיית קבוצות – מקראה (עמ 313-337)*. ירושלים: המרכז לחינוך קהילתי ציפורי.
- יאלום, א ולשץ מ' (2006). הרכבת הקבוצה הטיפולית (עמ'284-263). *טיפול קבוצתי: תיאוריה ומעשה*. ירושלים: כנרת.
- יאלום, א. לשץ. מ., (2006). הקבוצה המתקדמת *(עמ' 387 -345). טיפול קבוצתי: תיאוריה ומעשה*. ירושלים: כנרת.
- מקנזי, ר.ק. ולייבסלי ד. ג. (1997). מודל התפתחותי של טיפול קבוצתי קצר מועד. בתוך: רוזנוסר, נ. ונתן, ל. (עורכים). *הנחיית קבוצות – מקראה (עמ' 187-200)*. ירושלים: המרכז לחינוך קהילתי ציפורי.
- פרל, ג. פלד, ע., (2007). פיתוח מודל מובנה לעבודה קבוצתית רגישה לתהליכים בקבוצה, *חברה ורווחה*, כ"ז, (4), עמ' 621-642.